

Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci “Text Linji Lu v kontextu svého vzniku a jeho vliv na formování sekty Rinzai”

Práce se zabývá vznikem a vývojem žánru “záznamy výroků mistrů”, specificky pak výroků mistra Linjiho a následnou formací sekty Rinzai. Jedná se o kritickou kompilaci širokého spektra sekundární literatury, tento přístup je podmíněn tématem. Straňák prameny zdařile sestavil do plynulého pojednání, které svým záběrem vyplňuje mezeru ve stávající literatuře. Zároveň sledoval počátky zájmu o tento dnes velmi oblíbený text na Západě a jeho proměňující se recepci. Se sekundární literaturou pracuje obratně, neulpívá na podrobnostech, ale sleduje hlavní niť argumentu daného autora. Práce je napsána živým jazykem, nejsou v ní žádné gramatické ani stylistické chyby.

Text se sice zabývá historií a nemá tedy jasně vymezený argument, nicméně i tak autor nastiňuje několik zajímavých polemik. Jednou z nich je potenciální vliv žánru na neokonfuciánství. Autor toto spojení pouze naznačuje, nicméně určitě by stálo za to se tomuto tématu věnovat hlouběji do budoucna, v takovém případě by bylo nutné důkladně promyslet metodologii a rozsah takového zkoumání. Jak přesně definovat tento vliv? Čistě studiem textů samotných a srovnáním jejich podoby nebo se zaměřit i na biografie neokonfuciánských učenců? Řada z nich s buddhismem ostře polemizovala, ukázat, že i přes tuto kritiku byli zaznamenanými výroky ve svém stylu argumentace ovlivněni, by byl do jisté míry coup d'état. Nabízí se ale otázka, jestli vliv nefungoval i opačným směrem, zda zaznamenané výroky nemají své podhoubí třeba v Konfuciových Hovorách. Přínosné u takového zkoumání by bylo osvobození se od primárně doktrinálního nahlížení na texty příslušející k jiným tradicím a jejich hodnocení čistě ze stylistického hlediska.

Druhou, možná ještě kontroverznější oblastí polemiky je vztah dvou přístupů k zenové literatuře, totiž, jak je autor nazývá, “buddhistického” a “buddhologického.” První přisuzuje primárně badatelům, kteří texty posuzují z hlediska vlastní náboženské praxe, druhý je pro něj tak trochu intelektuální gymnastikou. U druhého převažuje náhled na vznik textu jako podmíněný čistě mocenskými zájmy, odhlíží od hlubšího filozofického poselství, je poplatný zvolené metodologii. Tato polemika Straňáka zaujala hned v samém začátku zkoumání, do určité míry se nabízela jako nosné téma celé práce, která by pak měla jasněji vymezený argument. Nabízí se zde otázka, do jaké míry jsou tyto dva vztahy v protikladu čistě při rozboru zaznamenaných výroků a do jaké míry se jedná o širší fenomén u studia buddhistické literatury. Akademický přístup vyžaduje odstup od tématu, neznamená však nutně, že by autor buddholog text “prožíval” méně intenzivně než badatel buddhista a že by tento text interpretoval méně pravdivě. Spíše než o dva různé typy lidí se může jednat o dva zvolené přístupy, i buddhista může psát jako buddholog. Jak přesně tyto dva přístupy nadefinovat, jak vymežit rozsah zkoumání a jejich případné prolínání by opět byla plodná témata do budoucna.

Práce si klade za cíl vysledovat vznik a vývoj žánru, proto krom několika úryvků v úvodu necituje ze zaznamenaných výroků samotných, což je do určité míry škoda, protože to neumožňuje čtenáři nezalému těchto textů si o nich udělat představu. Takový čtenář také postrádá jasnější vhled do filozofického a náboženského vyznění původního textu, což ale samozřejmě nebylo tématem práce. S tímto aspektem souvisí i má výhrada k podobě práce, sice nelze očekávat, aby absolvent bakalářského studia plynule překládal středověké čínské texty, nicméně bych býval uvítal větší zaměření na primární text v originále a trochu filologické práce, ne jen srovnávání sekundární literatury.

Práce je formálně v pořádku, ale na to, abych mohl klasifikovat výborně bych krom výše zmíněné výtky potřeboval vidět vyhraněnější argument, problém je částečně v tom, že

práce musela být zadána poměrně obecně a i když se potom autorův zájem s dalším zkoumáním vyvíjel, nebylo možné už zadané téma změnit, což je možná na zvaženu. Proto před obhajobou klasifikuji jako velmi dobře.

V Praze, 4.9. 2024

Jan Vihan, Ph.D.